

akt. O.Kllw II/15

4236²
52.

Protołół przesłuchania świadka

Warszawa, dnia 30 Kwieciana 1946r. Sędzia Okręgowy Słedczy II rejonu Sąd Okręgowy w Warszawie Halina Werenko deleg. do Komisji Bada-
nia Zbrodni Niemieckich przesłuchała niżej wymienionego w charakterze świadka. Po uprzedzeniu świadka o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznanie oraz o znaczeniu przysięgi. Sędzia odebrał od niego przysięgę na zasadzie art. 109 K.P.K. poczem świadek zeznał co następuje:

Imię i nazwisko Antoni Bida
Nazwisko rodziców Jani Bruno z domu Paterna
Data urodzenia 8-IV-1894 w Kolonii Ostrow Jan. Krasiński
Wzrost 170 cm, cięciwa 65 kg, kolor włosów ciemny, kolor oczu niebieskie
Wykształcenie Wydział Prawny Uniwersytetu Warszawskiego
Miejsce zamieszkania Warszawa ul. Belgijska nr. 5 m. 13
Wyznanie rzymsko-katolickie
Stan cywilny nie kawaler
Praca przed wojną Referent prasowy, polskiemu sąsiadki
Warszawa. Z tytułu angażowania prowadzonym odpowiedzialnie
Redakcyjnym urzędem, organem polskiego sąsiadki pod nazwą
Mitteilungsblatt der Stadt Warschau (Dziennik Zarządki
miasta Warszawy). Pierwszym ten przedmiotowy wydział
Angażowanie polskiego sąsiadki ma zarządzenie
Stadshauptmanns ugh. starosty Mięsięsi Lista, referent poligen
do miasta Warszawy, asystens gubernatora Tischera, oraz
asystens Wydziału Sądki Warszawski z wszelkim
referent poligen do Sądki Warszawski. Dziennik ten ujęty jest
z dwóch stronach niemieckim i polskim i cieżko cofnąć
ten twórczość ujęty do wydziału Zarządki Warszawskiego
1944r. Rocznik wydawany około 50 kolejnych numerów wydziału
Dziennik Zarządki do publikacji niemieckiej wydziału aprobaty
Stadshauptmanns. W pierwszym okresie okupacji do r. 1942 aprobata
tej dokonywał się osobicie, następnie zaś do porządkowania

jednego z wydziałów. Praca moja w okresie okupacji niemieckiej
 w zarządzie dziejelem była kontynuacją pracy na tym samym
 stanowisku prowadzonej przed wojną 1939 r. Cytując z pamięci
 wspaniałemu komisarzowi zachowanemu został przez władze okupacyjne
 nie po wojnie w Warszawie przed wojną i w czasie niemieckim w 1939 r.
 i pracę się sprawował w porozumieniu z komisjami nadzoru
 emigracyjnego. Po wojnie w Warszawie przed wojną niemieckim
 w 1939 r. na podstawie ~~ustaleń~~ kapitulacyjnego w czasie
 miejskiej polskiej zobowiązały się do natychmiastowego
 uruchomienia wyszkolonych agentów samorządowych. Władze
 okupacyjne sprawował Veruschet z ramienia Głównego
 niemieckiego zamianowany został Komisarzem Prezydenta
 miasta Warszawy doktor Otto. Było to w końcu września 1939 r.
 Komisarzem urodził w potachu Blumera i stosunki jego
 z gwałtownym samorządem: prezydentem starostwem
 oraz viceprezydentami Kulskim i Bohoskim
 ustradały się względnie poprawnie. Doktor Otto po krótkim
 urzędowaniu został odwołany do Berlina, miejsce zaś jego
 zajęł partyjny hitlerowiec Dengel. Kurs się zmienił.
 W końcu października 1939 r. administracja wojenna
 niemiecka ~~została~~ **została** rozłożona przez Berlin, a jej
 administracja okupacyjna na utworzonych w tym celu
 terenie generalnych gubernatoratów, na czele którego
 stał jako minister Prezydenta w charakterze generalnego
 gubernatora Franke z siedzibą w Krakowie. W Warszawie
 powstało jedno z czterech gubernatoratów (obok krakowskiego
 lubelskiego i radomskiego) na czele z Fischereim,
 którego siedzibą stał się gmach Ministerstwa Spraw
 Zagranicznych. W kilka dni po tej nominacji nastąpiło
 aresztowanie jego pod nieobecność dr. Otto, prezydenta
 starostwskiego z poleceniem władz gestapo, a następnie
 viceprezydenta Bohoskiego Jarca, którego w ten sposób
 zidentyfikowano w grobach palmiowych. Śledztwo w sprawie

A. Bid

prezidenta Starzyńskiego, prowadzone przez unieszkodliwionego Gestapo
 rozprawy po aresztowaniu, zmierzające do odwołania jego
 imienia z radiowych i występów prasowych w okresie obywatelskiej
 kampanii, rozprawy przed komisją w sprawie kapitulacji, oraz
 podpisanych przez prezydenta Starzyńskiego jego komisarskie
 obywatelskie wyroków będących na oszczędności w
 sprawie państwa polskiego. Niemcom chodziło o losy regionu
 agenta wywiadu niemieckiego, który został aresztowany i
 przesłany do Warszawy przed kapitulacją. Najwięcej agentów nie
 zamierzano. Inwentaryzacja Starzyńskiego i Polaków, oraz innych
 przedstawicieli życia politycznego i naukowego w powojennej
 Warszawie, w okresie obywatelskiej kampanii z niemieckimi obywatelami, nastąpiły
 nieregularnie z polskimi unieszkodliwionymi władzami administracyjnymi
 podległymi, a więc Fischera, oraz szefa gestapo niemieckiego w Warszawie.
 W okresie administracji wojskowej projektowano utworzenie
 w Warszawie odrębnego okręgu administracyjnego, równocześnie
 gubernatorstwa. Dengel miał zostać szefem tego okręgu,
 a Fischera został zastępcą. Spór między Denglem
 a Fischera został zakończony na korzyść Fischera. Dengel
 został przez Fischera odesłany do Reichu, miasto zaś Warszawa
 stało się starostwem godnym podległym Fischerowi. Na
 miejsce starostwa z tytułem stadshauptmanna stał
 S. A. Brigadeführer Leist Ludow, odznaczony szefem policji
 i reorganizator polskiej policji granicznej. Nastąpiło to
 wiosną 1940 r. Leist był otworem naufanie Fischera,
 brat użycia w kontaktach z Frankelem, a w hierarchii
 partyznej uchodził za wysoce osobistą, odrębną
 najwyższym orderem partyjnym t.j. Blutorden (order krwi).
 Opowiadał o jego koczowniczych manierach, o tym że w pierwszej
 wojnie światowej był wybitnym podoficerem, a w okresie
 do przewrotu hitlerowskiego w Niemczech, niżej unieszkodliwionym
 policji kryminalnej. Na tym stanowisku stadshauptmanna

kwestoriat do wojny Osmajji Niemiec. W jezo unedrie
 i strinat padepty mu bezpoireduio wydzial polityki gospodkowej
 i kryminalnej, oraz granatowej - polskiej. Nie duziej miat on
 powazna role w polityce politycznej i wplywie arenty do konyrsane
 wrod polskiego personelu samonadu baronawskiego odbywaty
 sie z jezo niedra i aprobata. W r. 1940 arentowano i osadiono
 w chone i oiwecimiu dyrekcja Tramwajow Mieszkich Wapokujcy-
 kiego, ktory umot w chone i oiwecimiu. W latach nastepujacych
 do konyrsane byly niestanne arenty zarowno wrod unedriem
 samonadu jak i wrod dawnego arentow wrociu zarowno
 robotnikow Mieszkich w francuzkach, w roduciach, w gospodkach
 elektrycznych i.t.p. Leist nie wyjez zofanie do lojalnosci polskiej
 dyskusjii przedsiobstw wipierosci publicznej, wyjez
 z pod kompetencji polskiego burmistrza te przedsiobstwa
 zarowno z administracji bezpoireduio, stajacy. Na ciele tej
 administracji z zarowno dlizba stajacy Dierfeld, mozi
 zarowno Leista. W r. 1940 z polskimi Leista narowno
 budowy wysoch murow dookola duilny potrusnej miastka
 zarowno zofanie puz ludnosci i zdowia. Lea rowniez jom
 na staremu Miescie jom na ul. Silownej, Tulnej, Wodej i Zlosnej
 Ostodnej, Opatkowej i denie puz ludnosci polskiej. Tajemniczo
 wysoch murow budowanych z polskimi dlizba puz wydzial
 techniczny polskiego zarowno Mieszkiego nie byje zarowno
 nam, w konradie Mieszkich, ani ludnosci. Wyjasnio sie do
 do jom wipierciu Blos. kiedy w cigze willem dni narowno
 wipiedlenie polskimi z tej duilny i skoncentrowanie
 wipiedlenie z puzstajacych kuzi warkow ludnosci i zdowiaj.
 polski zarowno Mieszki gnetet byje z tej duilny, do puzstajacych
 oddzielonej murami gneteta. Stato sie to rowniez z wiedza
 i aprobata stadhoupturaw, w ncegiuszji jesi chodki o formu
 wipiedlenie porownanie gneteta, los warkow jacy i.t.p.
 ogolno rosada tronem gneteta, ogolnie byje f narowno

A. Bida

Pralowa. Główna stodoła nie obróciła o przegięcie administracji
 racjonalny po przesłaniu listu z prośbą kompetencji Leista, 14
 pod przewodnictwem specjalnym inspektorem Fischera, (niezależnie
 nie pamiętam). W gnieźnie powstała do życia z polecenia Fischera.
 kilka funduszy wydawała, pracująca pod kierownictwem podległym
 kilku Niemiec podległym starostom. W marcu 1938
 trwał okupacji teni Niemcami w Warszawie osobno na
 awanturach na ulicach, w kamienicach i mieszkaniach
 wielu mieszkańców, zwłaszcza w tym roku pracowali
 Niemcami. W wyniku interwencji podległych przez
 polskiego komisarza w Warszawie bezpośrednio u Leista
 osamodzielało się życie awanturnych rodzin. Wiele
 zdarzeń wypadkach interwencji ze nie danej służby.
 Jest miało miejsce w sprawie sporządzenia wchodzących
 z awanturnych i awanturnych, i o ile tylko chciał tego
 zwolnić, wchodzących do miasta niemieckiego. Z listem administracji
 niemieckiej dosłownie srodkiem temu, wprowadzając między
 innymi system kontroli pieniężnych, o ile pamiętam
 Warszawa miała z ustami Leista dwie czy trzy kontroly
 wchodzić na całą ludność. Niezależnie zarząd Leista było
 publikowane w "Mitteilungsblatt". Było to dla nas to usługa
 drugiej w tym roku, również w polskiego dziennika obywateli
 "Amtsblatt" w sprawie niemieckiego publikowanego
 przez urząd starostwa. Rozumieli te tapery w komplecie
 wydają się w posiadaniu całego Mięsię, uratowane
 w różnych urzędach Mięsię, w różnych sędziach na Pradze.
 Choć zbiory dokumentów spieniężnych w Warszawie i Poznaniu.
 W jesieni 1943 r. Warszawa stała się terenem administracji tapary
 niemieckiej. Miasto zostało całkowicie oficerowie
 wielkimi oficerami w różnych sędziach i dowodzących epuracją
 obejmujących miasto sobi narodziło. Ogromnie te papirusy

były przez gubernatora warszawskiego Fischera, a następnie przez
swoją gestację publiczną Modera. Zbiory aliores były tożsame
nie wiadomo czy nie ustaty, nie mniej nie starych starych
ogromniawych pod warstwą nowych ogromniawych się i owe
komunty nie mieścił obrotu i bestialstwa w Warszawie;
Drugim przykładem niedość obrotu nie mieścił
obrotu Amtsblattu Stadhauptmanns, był ~~Amtsblatt~~ Amtsblatt
swoją ~~Okres~~ Dystryktu Warszawskiego gubernatora
Fischera.

Omówienie swego „Pohowu” „Wali” „Amtsblatt” „Okres”

Odrysunki

Antoni Bida

Kraków, dn. 30. IV. 46.

p. o. Siedziwilem

Biuro Udoskonalenia i Archiwizacji Dokumentów